

थिमि टाइम्स

Thimi Times WEEKLY

साप्ताहिक

एतिहासिक बिस्का: जात्रा तथा नवतर्ष
२०८२ को उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण ग्राहक, पाठक, विज्ञापनदाता, लेखक, रचनाकार, शुभचिन्तक तथा देश विदेशमा रहनु हुने सम्पूर्ण नेपाली दाजुभाइ-दिदीबहिनीहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धि, दीर्घायु एवं उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

थिमि टाइम्स साप्ताहिक परिवार

वर्ष १८ अङ्क ३३ ने.सं. ११४५ चौलागा तृतीया वैशाख ०३ गते बुधबार, २०८२ 16 April 2025, Wednesday पृष्ठ ८ मूल्य रु १०/-

फोनिजको आठौं महाधिवेशन नयाँ नेतृत्व चयन गर्दै बुद्धभूमि लुम्बिनीमा सम्पन्न

काठमाडौँ-आदिवासी जनजाति पत्रकार महासंघ “फोनिज”को आठौं महाधिवेशन “समृद्धिको आधार; पूर्ण समावेशी सञ्चार” भन्ने मूल नाराका साथ ४७ सदस्यीय संघीय कार्यसमिति एवम् १७ बुँदे लुम्बिनी घोषणापत्र जारी गर्दै बुद्धभूमि लुम्बिनीस्थित लुम्बिनी विश्वविद्यालयको सभा भवनमा समापन भएको छ ।

पूर्व निर्धारित समय भन्दा भन्दा २ दिन बढी लगाएर फोनिज महाधिवेशन गत चैत २९, ३० र ३१ गते मध्यरात पछि निर्वाचन गर्दै समापन भएको हो । यस आठौं महाधिवेशनको उद्घाटन गर्दै महाधिवेशन समारोहका प्रमुख अतिथि सञ्चार तथा

सूचना प्रविधि मन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङले गरिएको थियो । समुद्घाटन गर्दै प्रमुख अतिथि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्री एवम् सरकारका प्रवक्तासमेत रहेका गुरुङले वर्तमान संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संविधानले आदिवासी जनजातिको पक्षपोषण गरेको बताउँदै

सञ्चार जगतमा समावेशीतासँगै गुणस्तरीय पत्रकारिता अपरिहार्य भएको उल्लेख गरे । त्यस्तै मन्त्री गुरुङले नेपाली सञ्चार जगतमा विगतमा भइरहेको एकपक्षीय उपस्थिति वर्तमान न्यून हुँदै गइरहेको र पुराना सञ्चार नीति नियम परिवर्तन गर्दै लगिने जनाउँदै सामाजिक सञ्जाल टिकटक, फेसबुक इन्स्टाग्राम लगायत दर्ता गर्न सम्बद्ध पक्षलाई समय दिई आग्रह गरिएको बताउँदै समयसीमा भित्र दर्ता नभए बन्द गरिने चेतावनी दिए । सोही क्रममा मन्त्री गुरुङले फोनिज संघीय कार्यसमिति र काठमाडौँ शाखाले प्रकाशित गरेको स्मारिका र भित्ते पात्रोसमेत विमोचन गरेका थिए । यसअघि विभिन्न समुदाय थारू, नेवार, मगर, गुरुङ लगायतका कलाकारले सांस्कृतिक कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दै आमन्त्रित पाहुनाहरूलाई स्वागत गरेका थिए । यसैगरी महाधिवेशन सफलताको शुभकामना व्यक्त गर्न आमन्त्रित विशेष अतिथि लुम्बिनी प्रदेशका स्वास्थ्य मन्त्री खेम श्रीशमगर, विभिन्न राजनीतिक पार्टीका

भातृ संगठनरूपका पत्रकारजन्य संगठनहरू प्रेस चौतारी नेपाल, प्रेस युनियन नेपाल, प्रेस सेन्टर नेपाल, समाजवादी प्रेस संगठन, प्रेस मञ्च, श्रमजीवी पत्रकार संघका अध्यक्ष जन्मदेव जैसी, फोनिजका सल्लाहकारहरू, फोनिज संघीय कार्यसमिति पदाधिकारी, प्रतिनिधि, अध्यक्ष, महासचिव सहित विभिन्न ८ जातीय भातृ संगठन पत्रकार बाँकी पेज ७ मा

बालकुमारी मन्दिर निर्माणार्थ महायज्ञ हुने

भक्तपुर । भक्तपुरको सूर्यविनायक नगरपालिका-२ बालकोटस्थित बसिक्व टोलमा श्री बालकुमारी माताको परम्परागत शैलीको मन्दिर निर्माणार्थ महायज्ञ हुने भएको छ । बालकोटको एक प्राचिन बस्तीको रुपमा रहेको बसिक्व टोललाई मध्यपर थिमिबाट

आइतबार पत्रकार सम्मेलन गरी उक्त

बाँकी पेज ७ मा

बिदा दिएकोमा मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको आलोचना

भक्तपुर । नगरकोट भ्रमण वर्ष २०८२ लाई तीन दिन लगाएर उद्घाटन गरिएको छ । राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलले सोमवार औपचारिक उद्घाटन गरेको कार्यक्रमको आज बुधबार समापन हुने भन्दै काभ्रेको मण्डनदेउपुर नगरपालिकाले सार्वजनिक बिदा दिएको छ ।

नगरपालिकाले स्थानीय बिदा

दिन पाउने अधिकारको प्रयोग गर्दै प्रमुख स्तरीय निर्णयबाट नगरपालिकाभरी बिदा दिइएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सुरज श्रेष्ठले जनाएका छन् । उद्घाटन समारोहमा बिदा दिएको विषयमा आलोचना भइरहेको छ । मण्डनदेउपुर नगरपालिकाले भने जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरू

बाँकी पेज ७ मा

मध्यपुर थिमि क्षेत्रमा बिस्का जात्रा र बोदेमा जिब्रो छेड्ने जात्रा सम्पन्न

भक्तपुर । मध्यपुर थिमि नगरपालिका-८, बोदेमा वैशाख २ गते जिब्रो छेड्ने जात्रा मनाइएको छ । यसवर्षको जात्रामा स्थानीय सुजन बागश्रेष्ठले तेस्रो पटक जिब्रो छेडाएर जात्रा शुभारम्भ गरेका हुन् । नाइकेहरूले विभिन्न देवगणको पूजा गरेपछि

तेलमा डुबाइराखेको १० इन्च लामो सुइरोले पाँचो गणेशको प्राङ्गणमा रहेको पाटीस्थित मञ्चमा श्रेष्ठको जिब्रो छेडिएको हो । यसअघि, सुजनका बुवा बुद्धकृष्ण बागश्रेष्ठले नौ पटकसम्म जिब्रो छेडेर परम्परा धान्दै आएका थियो ।

त्यस पछि २०८० सालको वैशाख २ गते सुजनले पहिलो पटक जिब्रो छेडेर परम्पराको सुरुवात गरेका हुन् । चैत मसान्तको दिन बोदे महालक्ष्मी मन्दिर प्राङ्गणमा लिंगो उठाएपछि जिब्रो छेड्ने व्यक्तिले निराहार व्रत बसेर जिब्रो छेडाउने चलन छ ।

जिब्रो छेडाएपछि चन्द्राकारको भ्य अर्थात् महाद्वीप वगेर टोलटोल घुम्ने र भाँगु टोलमा पुगेर पाँचो गणेश मन्दिरमा जिब्रो छेडेको सुइरो निकालेर महालक्ष्मी मन्दिरमा ठोकेपछि यो जात्रा सम्पन्न हुन्छ । दैवीय शक्तिलाई आधार मानेर प्राचिनकालदेखि नै मनाइँदै आएको बोदेको यो जात्रा नीलबाराही देवगणसँग सम्बन्धित रहेको छ ।

बाँकी पेज ७ मा

बाहिरी जिल्लाका जनताका कारण बढेको उपत्यकाको भाउ, अहिले लाग्दैछ ओरालो !

रुषा थापा

देशभर ७७ वटा जिल्ला छन् । जसमध्ये ७४ वटा जिल्लाका मानिसहरू काठमाडौँ, ललितपुर र भक्तपुर (उपत्यका) मा बसोबास गर्दछन् । बाहिरका मानिसहरू यहाँ आएपछि जग्गाको मूल्य हवातै बढेको हो ।

२०३८-०३९ सालतिर नयाँ बानेश्वर, तीनकुने, कोटेश्वर, गौशालासहित राजधानीका अधिकांश स्थानमा रोपनीको एक हजारदेखि १२ सय रुपैयाँमा समेत जग्गा बिक्री नहुने यहाँका बुढापाका बताउँछन् । एक रोपनीमा १६ आना हुन्छ ।

अहिले यी स्थानमा जग्गा आनाकै करोड पुगेको छ । त्यतिवेला सुनसान रहने उपत्यकामा अहिले कुना कुनामा समेत चहलपहल देखिन्छ । जग्गाको मूल्य छोड्न सक्नु भएको छ । यसो हुनुको एउटै

कारण छ, ७४ वटा जिल्लाका मानिसहरूले उपत्यकामा जमिन किन्नु ।

जागिर खाएर, विदेश गएर वा व्यापार व्यवसाय गरेर कमाएको पैसाले उपत्यकामै जग्गा किने । आफ्नो गाउँ छोडेर मानिसहरू यहाँ बस्न थाले । जसका कारण यहाँका डाँडा काँडा वा भीर पाखासमेत बिक्रन थाल्यो । केही वर्षयता देशभर मन्दी छाएको छ ।

कोरोना महामारीपछि आएको आर्थिक संकटका कारण मानिसहरूको अवस्था दिनप्रति दिन नाजुक बन्दै गएको छ । बेरोजगारी बढेको छ । काम गरेपनि तलब पाएको छैन । व्यापार व्यवसाय ठप्प भएको छ । घरघनी भाडा बढाउँछन् तर आम्दानी छैन, अनि तिनै कसरी ? काठमाडौँ जिल्ला मात्र होइन, देशको राजधानी पनि हो । राजधानी भएकाले देशभरका

जनता यहाँ आउन हानाथाप गर्नु स्वभाविकै हो । किनकि गाउँका मानिसलाई राजधानी आउँदा अमेरिका, अस्ट्रेलिया पुगेभन्दा कम महसुस हुँदैन ।

तर, अहिले राजधानी वा उपत्यकामा बसोबास गर्नेहरू धमाधम गाउँ फर्किरहेका छन् । बसिरहेकाहरू पनि फर्किने सोचमा छन् । आखिर किन ? महँगी र बेराजगारी । उपत्यकामा घरभाडा चर्को छ । सामानको मूल्य त्यत्तिकै महँगो छ ।

अनि बेरोजगार रहेको अवस्थामा कसरी चर्को घरभाडा र सामान किनेर खानु । त्यसैले, मानिसहरूले गाउँको बाटो रोजेका हुन् । हिजो जसरी सेवासुविधाको खोजीमा ७४ वटा जिल्लाका जनता उपत्यका भित्रिएका थिए, त्यसरी नै अहिले फर्किरहेका छन् ।

तर, सेवासुविधाको खोजीमा

बाँकी पेज ६ मा

“नयाँ वर्ष नयाँ सोच, युवाहरूको लागि छ प्रगतिको स्रोत”

नवौँ भक्तपुर औद्योगिक, सांस्कृतिक, पर्यटन, कृषि तथा व्यापार महोत्सव २०८१/८२

मिति : २०८१/१२/२८ देखि २०८२/१/७ सम्म, सल्लाघारी भक्तपुर

यही मिति २०८१ चैत्र २८ देखि २०८२ वैशाख ७ गतेसम्म हुन गईरहेको नवौँ भक्तपुर औद्योगिक, सांस्कृतिक, पर्यटन, कृषि तथा व्यापार महोत्सव मन्थराका साथ सफल पारो ।

महोत्सवका आकर्षणहरू :

- राष्ट्रिय कलाकारहरूको बेजोड प्रस्तुती
- फेसन तथा नृत्यहरू
- औद्योगिक उत्पादनको प्रदर्शनी
- सुचना तथा विज्ञापन प्रविधिको प्रदर्शनी
- ग्रामिण प्रविधि सम्बन्धी गतिविधि
- अटोमोबाइल प्रदर्शनी
- विद्युतीय मेसिन कृषि औजार प्रदर्शनी
- नृत्य प्रतियोगिता
- गोबाइल तथा ईलेक्ट्रोनिक सामान प्रदर्शनी
- सांस्कृतिक, व्यापार तथा पर्यटकीय प्रदर्शनी
- लता-कपडा तथा भोज्यपदार्थको प्रदर्शनी
- एसियाकै उत्कृष्ट बाल उद्यान
- राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खाना महोत्सव
- रोटेटिङ, ब्रेक डाब्स रेल, मस्ती सर्किट तथा अन्य विविध हस्तकला प्रदर्शनी

वैशाख १३ गते सोही स्थानमा चर्चित गायक गायिकाहरूको प्रस्तुति रहने भक्तपुर सांस्कृतिक सांग २०८२ हुनेछ ।

आयोजक
औद्योगिक शान्ति नेपाल संस्था / मध्यपुर ब्लाडज ब्याण्ड

प्रवेश शुल्क : सर्वसाधारण : रु. ६०/-
विद्यार्थी : रु. ५०/-

स्टल व्यवस्थापन उप-समिति
सम्पर्क नं. ८८५५०६८८५५, ८८४१११२२६२,
८८६००५३०१०, ८८६००५४५६६

स्टल बुकिङ्ग सुल्ला छ

समय समाज
९९.७% सन्तुष्टि
Radio Himalayan

तीनकुने घटनाबारे पूर्व राजाको धारणा

काठमाडौं । पूर्वराजा ज्ञानेन्द्र शाहले तीनकुने घटनाबारे मुख खोलेका छन् । नयाँ वर्ष २०८२ को पूर्वसन्ध्यामा शुभकामना सन्देश जारी गर्दै शाहले चैत १५ गते भएको तीनकुने घटनाबारे आफ्नो धारणा सार्वजनिक गरेका हुन् । शाहले यस अवसरमा भिडिओ सन्देशसमेत जारी गरेका छन् ।

राजसंस्था पुनर्स्थापनाको माग राख्दै तीनकुनेमा भएको आन्दोलनमा दुई जनाको ज्यान गएको थियो । शाहले उक्त घटनामाबारे आफू अत्यन्तै दुःखी भएको बताएका छन् । ‘केही दिनअघि जनप्रदर्शनमा जुन प्रकारको हिंसा, आगजनी, तोडफोड भयो, त्यसबाट जस प्रकारको मानवीय एवम् भौतिक क्षति भयो, त्यो सुन्दा हामीलाई अत्यन्तै दुःख लाग्यो,’ शाहले विज्ञप्तिमा भनेका छन् ।

नयाँ वर्ष- २०८२ को अवसरमा पूर्वराजा ज्ञानेन्द्र शाहद्वारा व्यक्त शुभकामना सन्देशको पूर्ण पाठ :

हामी नेपालीहरूको घर आँगनमा नयाँ वर्ष दुई हजार बयासी आइपुगेको छ । नयाँ घाम, नयाँ ज्योति, नयाँ उत्साह लिएर आएको नव वर्षको उपलक्ष्यमा देश तथा विदेशमा रहे बसेका सम्पूर्ण नेपालीहरूको सुख र शान्तिको मंगलमय शुभकामना ।

हरेक नयाँ वर्ष नुतन आशा र विश्वास बोकेर आउने तर वर्षको विदाईमा एउटा घनघोर निराशाका बिच हुने गरेको धेरै साल भयो । समाजका विभिन्न दल, वर्ग र जनसमुदायले आफ्ना धारणा, आस्था तथा अभिव्यक्ति राख्न पाउनु प्रजातन्त्रको सुन्दर विशेषता हो ।

तर त्यस्तो धारणा र मान्यता प्रस्तुत गर्दा सबैले संयम अपनाउनु पर्दछ । केहि दिन अघि जनप्रर्दशनमा जुन प्रकारको हिंसा, आगजनी, तोडफोड भयो त्यसबाट जस प्रकारको मानवीय एवं भौतिक क्षती भयो त्यो सुन्दा हामीलाई अत्यन्तै दुःख लाग्यो ।

नागरिक स्वतन्त्रता भन्दा ठूलो तन्त्र वा वाद हुँदैन वास्तविक प्रजातन्त्र त्यहाँ हुन्छ जहाँ राम्रो, नराम्रो जनगुनासो वा गुणगान सुन्ने परम्परा र संस्कार हुन्छ ।

नेपाली जनतामा देश र भविश्यलाई लिएर जुन स्तरको जागरुकता पैदा भएको छ त्यसलाई हामीले सकारात्मक रुपमा लिएका छौं । वास्तवमा नेपाली जनतामा रहेको देशभक्तिपूर्ण भावना विश्व मै अनूकरणीय र अनुसरणीय छ ।

देशलाई विद्यमान जटिलताबाट मुक्त गराई शान्त, स्थिर र समृद्ध मुलुक बनाउने जागरुकता जुन पैदा भएको छ, नयाँ वर्ष दुई हजार बयासीमा नेपाली जनताको चाहना अनुरूपको परिणाम हासिल हुने विश्वास थपिएको छ ।

मुलुकमा व्याप्त अशान्ति, अराजकता, निराशा र असन्तुष्टिबाट आम नेपालीलाई मुक्त गर्न नेपालको राजसंस्थाले जहिले पनि योगदान पुर्याउँदै आएको विदितै छ । राष्ट्रियता र प्रजातन्त्रलाई मूल कार्य मान्दै जनभावना बमोजिम चल्ने बहुदलीय प्रजातन्त्र र सभ्यैधानिक राजसंस्थाको परम्परामा हाम्रो मान्यता रही आएको छ । वर्तमानमा बदलिंदो जनचाहनाको पनि कदर गरि राज्यशक्तिको श्रोत जनता नै हुन भन्ने मन्जुरी सदैव स्थापित हुनु पर्दछ ।

राष्ट्रनिर्माता श्री ५ बडामहाराजाधिराजको दिव्य उपदेशलाई नै अबको राज्यसत्ताको मूल मन्त्र सोच्नुमा के होला रु सन्तुलित कूटनैतिक सम्बन्ध र आत्मनिर्भर नेपालको परिकल्पना नै पृथ्वीपथको मूलसार हो । यही नै राजनीतिको मूलधार हुनु पर्ने हो ।

विश्वको बदलिंदो परिस्थितिलाई मनन गर्दै विश्वव्यापीकरण र स्वतन्त्र व्यापारका आधारहरूलाई चुनौतीको रुपमा लिँदै चरम आर्थिक मन्दी भोग्न परिरहेको अहिलेको सन्दर्भमा नेपाल जस्ता विकासोन्मुख देशले आत्म निर्भर अर्थतन्त्र निर्माणको कार्यमा अर्जुनदृष्टि लगाउनु पर्ने समय आएको छ। स्वदेशी श्रोत साधनको प्रयोगले स्वदेश मै उतपादन गरि स्वदेश मै खपत गर्दै आन्तरिक अर्थतन्त्रको चक्र भित्रैबाट मुलुकको समग्र अर्थतन्त्र आत्मनिर्भर र चलायमान गराउनु पर्ने विश्व परिवेश निर्माण हुँदैछ, भन्ने संकेतहरु देखा परिरहेका छन् ।

विश्व कै उत्कृष्ट यो भूमीमा, बाँच्न समेत गाह्रो हुने स्थिति पैदा भएपछि बढ्दो युवा पलायनलाई रोकी युवा शक्तिको श्रम र शीपलाई स्वदेश मै उच्च उपयोग गर्नु पर्दछ । युवा स्वरोजगारको निम्ति अवसरहरूको खोजी गरि नेपाल मै आय आर्जन गर्न सक्ने वातावरण तयार गर्नु पर्ने आजको पहिलो आवश्यकता बनेको छ। सबै नेपालीको तन, मन र ध्यान त्यसैमा लगाउनु परेको छ ।

विश्वभरि छरिरहेका नेपालीहरु एकताको सूत्रमा बाँधिन अब ढीला गर्नु हुँदैन। आफ्ना ज्ञान, शीप र सामर्थ्य मात्र होइन, त्यहाँ आर्जेको पुँजी, श्रोत र साधन समेत नेपालमै लगाउनु पर्दछ भन्ने भावना सबैमा जागृत गराउनु परेको छ । प्रकृतिले दिएको स्वर्ग जस्तै सुन्दर हिम्वत् खण्ड नेपाल श्रृंगार र विकासको विकुल फुग्न कसेर लान र लगाउन स्वदेश फर्क स्वदेश नै स्वर्ग भन्ने अभियान चलाउनु पर्ने आजको आवश्यकता भएको छ ।

जनभावना र चाहना बुझी मुलुकको समग्र संरचनामा नै हेरफेर र सुधारका कदम चाल्नु पर्ने तथ्य स्पष्ट देखिन्छ । शिक्षा, स्वास्थ्य र दैनिक कामकाजका पद्धति र प्रणालीहरूमा आमूल परिवर्तन र सुधार गरि यीनको आधुनिकरण अनिवार्य भइसकेको छ। युग प्रविधीको हो, सावधानीपूर्वक उपयोग गर्न सकेमा राष्ट्रको योगदानमा ठूलो टेवा पुग्न सक्ने छ । “सुशासन र भ्रष्टाचारमुक्त प्रशासनू मूल नारा हुनु पर्दछ।

हामी अस्थिरता, अशान्ति, अराजकता, विपन्नता र भ्रष्टाचारको अन्त्य चाहन्छौं। त्यसका निम्ति नेपाली जनताबाट हुने हरेक प्रयासहरूमा हाम्रो एकबद्धता रहने छ। मुलुकको गिर्दो अर्थ व्यवस्था, रुग्ण हुँदै गएको औद्योगिक उत्पादन, बढ्दो राष्ट्र ऋण र बेरोजगारी, रक्षात्मक बन्दै गएको राष्ट्रियता, राष्ट्रिय एकता, सामाजिक सदभाव, मौलिक धर्म, संस्कृति तथा जनस्तरमा बढेको निराशा, असन्तुष्टि हाम्रो चिन्ताको चिन्ताको मूल विषय हो।

नागरिक पलायनसँगै पुँजी पलायन, भ्रष्टाचार र बेथिति देशले थेग्नै नसक्ने स्तरमा भर्नागएको छ। यो स्थितिमा नयाँ वर्षलाई उपलब्धिमुलक बनाउन हामी सबै नेपालीको सामूहिक र एकताबद्ध प्रयास अपरिहार्य भएको छ ।

नेपाली नेपाली बिच द्वन्द नहोस् परस्पर अविश्वास र हिंसाको दुःखद मनोस्थिति नबनोस्, देशवासीहरु कुनै पनि नाम र निहुँमा धुर्विकृत नबनून् भन्ने तर्फ हामी सदैव सचेत र सम्बेदनशील छौं । नेपालीको एकतामा नै नेपालको भविश्य निहित रहेको यथाथलाई हामीले आत्मसाथ गरेका छौं, सबैले यही वास्तविकतालाई आत्मबोध गर्नु पर्दछ, भन्ने ठान्दछौं।

हाम्रो आह्वान हामी कसैको निजी स्वार्थपुर्तिका निम्ति होइन, कुनै खालको सैद्धान्तिकवाद वा विचारको होइन समग्र राष्ट्रको स्वाधिनता, समग्र जनताको सम्प्रभुता तथा नेपाल र नेपालीको सुखमय प्रतिष्ठाको निम्ति हो। आफ्नै प्रकारको अग्रणी राष्ट्र हामीले नै बनाउने हो। अनि आफ्नो स्वतः र अस्तित्व हामी आफैले उठाउने हो ।

संसार धेरै अघि बढीसक्यो तर हामी यो वा त्यो वादको चक्रव्यूहमा फसेका छौं । नेपाल आमालाई केन्द्रमा राखेर हाम्रा विचार बन्नु पर्छ, हाम्रा कदम चल्नु पर्छ । हरेक समस्याको समाधान सम्बाद, सहमति, समन्वय र सहकार्यबाट हुनसक्छ ।

आगामी वर्ष नेपाली इतिहासको स्मरणीय र सुनौलो संभ्रना बन्नु पर्छ र बनाउन सकिन्छ भन्ने विश्वास हामीले लिएका छौं। नयाँ वर्षले नयाँ आशा, उमंग र उत्साह ल्याओस्, अनि नेपालीको सुनौलो भविश्यको सुनिश्चिता होस् ।

श्री पशपतिनाथले हामी सबैको कल्याण गरुन्, जय नेपाल !

पहिलोपटक ललितकला मेला, बैशाख ६ सम्म चल्ने

काठमाडौं । नेपाल ललितकला प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको आयोजनामा ‘ललितकला मेला- २०८२’ सुरु भएको छ । नववर्ष र प्रतिष्ठानको १६ औँ स्थापना दिवसको अवसर पारेर मंगलबारबाट मेला शुरु भएको हो ।

मेला उद्घाटन गर्दै प्रतिष्ठानका संरक्षकसमेत रहेका संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्री बक्षीप्रसाद पाण्डेले कलाले ज्ञान, अध्ययन तथा अनुसन्धानको गहिरोझमा पुगी समाजको अन्तर्चेतना जगाउने र समाजलाई सही बाटामा लाग्न उत्प्रेरित गर्ने बताए । कला क्षेत्रका परम्परागत ज्ञान, सिपलाई पुस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा जोड दिँदै उनले यो नै पछिका लागि इतिहास बन्ने धारणा राखेका थिए ।

प्रतिष्ठानका कुलपति नारदमणि हार्तम्छालीले प्रतिष्ठानले पहिलो पटक आयोजना गरेको मेलाले नेपाली कला क्षेत्रलाई थप चलायनमान बनाउने विश्वास व्यक्त गरे । नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका कुलपति निशा शर्माेले ठूलो कामको सुरुवात स-साना प्रयासबाटै हुने भन्दै कलाकार र कला अनुरागीलाई मेलाले उर्जा मिलेको बताइन् ।

प्रतिष्ठानका उपकुलपति तथा कार्यक्रम संयोजक लालकाजी लामाले नेपाली ललितकला क्षेत्रमा साधना, सिर्जना र अभ्यासमा रहेका कलाका विविध विधालाई समेटेर मेलाको आयोजना गरिएको जानकारी गराए । प्रतिष्ठानका सदस्य सचिव देवेन्द्रकुमार काफ्ले ‘देवेन्द्र थुम्केली’ले मेलामा माध्यमबाट विविध विधाका कलाकार, समालोचक, अध्येता, बुद्धिजीवी, अनसन्धाता, कलाकृति तथा कला वस्तुहरुसँगै सर्जकहरुसमेतलाई एकै थलोमा भेला गराई स्थलगत रूपमा ललितकलाको प्रवर्धन तथा कलाकारको सम्मान र ललितकलामार्फत देशको सांस्कृतिक अर्थतन्त्रमा योगदान दिने मेलामाको उद्देश्य रहेको उल्लेख गरे ।

मेलाले नेपाली ललितकलाको विकासमा टेवा पुर्याउने दावी गर्दै सदस्य सचिव थुम्केलीले मेलामा ४५ भन्दा बढी स्टल रहेका समेत जानकारी गराए । मेला वैशाख ६ गतेसम्म चल्ने बताइएको छ ।

मातृभाषा हराएकोमा देउवाको चिन्ता

काठमाडौं । नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले सुदूरपश्चिमेली जनताले आफ्नो मातृभाषा बोल्न छाडेकोमा चिन्ता व्यक्त गरेका छन् । नयाँ वर्षको अवसरमा सुदूरपश्चिममा मनाइने ‘बिसु पर्व’ को शुभकामना आदानप्रदानका लागि सोमवार देउडा समाजले नेपाल प्रज्ञा प्रतिष्ठानमा आयोजना गरेको कार्यक्रममा उनले सुदूरपश्चिमेलीले आफ्नो भाषा बोल्न छाडेको भन्दै चिन्ता व्यक्त गरेका हुन् ।

‘सुदूरपश्चिमको भाषा करिव-करिव हराउँदैछ, के गर्नुहुन्छ । कोही बोल्दैनन् आफ्नो पश्चिमको भाषा,’ पूर्वप्रधानमन्त्री देउवाले भने, ‘सब नेपाली बोल्छन् । हुँदाहुँदा छोरासँग अंग्रेजी बोल्छन् । भाषा हराइसकेको छ ।’

उनले भाषा हराए समाज कमजोर हुने र बिखण्डित हुने स्मरण गर्दै अन्य मुलुकमा भाषा बचाउने काम भइरहेको बताए । ‘भाषा भनेको ठूलो कुरा हो । जुन देशको भाषा, जुन समाजको भाषा लुप्त हुन्छ, हराउँछ, त्यो समाज नै कमजोर हुन्छ । त्यो नै बिखण्डित हुन्छ भन्ने भनाइ छ,’ देउवाले भने, ‘संसारभरि नै आफ्नो भाषा बचाउनका लागि लडिरहेका छन् । बचाउन काम गरिरहेका छन् ।’

सभापति देउवाले सुदूरपश्चिमको भाषालाई जीवित राख्न सके आगामी दिनमा सुदूरपश्चिमेलीबाट नेपाललाई ठूलो योगदान हुन सक्ने पनि जिकिर गरे । ‘हामीले पनि आफ्नो भाषालाई जीवित राख्न सकेको खण्डमा भोलिका दिनमा सुदूरपश्चिमका दाजुभाइ-दिदीबहिनीबाट नेपाललाई धेरै ठूलो योगदान हुन सक्ने छ,’ उनले भने । नेपालमा विविध जनजातिहरको बसोबास रहेको छ । यहाँ विविध भाषा बोल्ने मानिसहरु छन् । तर नेपालको विगत र वर्तमानमा पनि सत्ता पक्षमा रहेका जोकोही नेपालमा एकल भाषा, एकल जातिय सोच र एकल संस्कृतिको पक्षपोषणमा लाग्ने गरेको तितो यर्थाथ सबैमा छ । यस्तो समयमा नेपाली कांग्रेसका सभापति तथा पूर्व प्रधानमन्त्रीसमेत बनि सकेका शेर बहादुर देउवाबाट आफ्नो थातथलोको मातृभाषा लोप हुन लागेकोमा चिन्ता जाहेर गर्नु राम्रै भएपनि आफू सत्तामा रहँदा राज्यकै एकल नीतिको पक्षपोषण गर्नुकै कारण भाषा हराएको हेक्का हुनु पर्ने हो । खैर ढिलै भएपनि चेत खुलेकोमा राम्रै मान्नु अन्यथा नहोला !

जन्म, मृत्यु, विवाह, सम्बन्ध विच्छेद र बसाइँ सराई जस्ता व्यक्तिगत घटना घटेको ३५ दिन भित्र निःशुल्क रुपमा वडा कार्यालयमा दर्ता गरौं र गराऔं ।

जन्म

जन्म दर्ता अर्जडा चढिने कागजातहरुः

- आमा वा बाबुको नागरिकता,
- स्वास्थ्य संस्था वा अस्पतालमा जन्म भएको भए उक्त संस्थाबाट जारी जन्म प्रमाणित कागज,
- घरमा जन्म भएको हुकामा पछिल्लो बीप काँड
- विदेशी भएमा, बाबु आमाको राष्ट्रतापी प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि तथा सम्बन्धित स्वास्थ्य तहको वडामा बसोबास गरेको प्रमाण
- बाबु बेपत्ता वा ठेगान बाहिर भएको भए सो सम्बन्धी प्रदुरी प्रविष्टेय

विवाह

विवाह दर्ता अर्जडा चढिने कागजातहरुः

- विवाह दर्ता गर्ने पति र पत्नी दुवै शुल्क हुनुपर्छ ।
- दुवैजना दुवैको नागरिकता प्रमाणपत्र वा राष्ट्रियता शुल्क कागज ।
- दुवैजना वा दुवैको दुवैको हरेर विधेको उठो साईंजको फोटो,
- अदालतबाट नाता कायम भएको अवस्थामा नाता कायमको कागज
- कुनै एकजना विदेशमा रहेमा विदेश स्थित नेपाली विधोवाबाट प्रमाणित अतिवृद्ध बारेखदामा

सम्बन्ध विच्छेद

सम्बन्ध विच्छेद दर्ता अर्जडा चढिने कागजातहरुः

- शुल्कको नागरिकता प्रमाणपत्र,
- अदालतबाट सम्बन्ध विच्छेद भएको फैसला,
- विदेशीमा सम्बन्ध विच्छेद भएको हुकामा त्यहाँको प्रचलित काजुज अनुसार सम्बन्ध विच्छेद भएको प्रमाणपत्र र कृतीयिक विधोवाबाट प्रमाणित भएका अंग्रेजी भाषाका कागजलाई नोटरी पब्लिकबाट अनुमोद गरेको वा कम्प्युटर सेवा विभागबाट प्रमाणिकरण गरेको सफल प्रति ।

बसाइँ सराई

बसाइँ सराई दर्ता अर्जडा चढिने कागजातहरुः

- सकल हस्तान्तरण कागज
- बसाइँ सराई गरेर जम्मे शुल्कको नागरिकताको प्रमाणपत्र,
- १५ को मुलुक नागरिकताको कानुन जमा हुनेको प्रमाणपत्र र १५ को भन्दा माथिका नागरिकको हुकामा नागरिकता र नागरिकता कानुन जम्मेको प्रमाणपत्र
- पतिव्रता कानुनी दायित्वको सबै जम्मेदार घटना दर्ता गरेपछि मात्र बसाइँ सराई दर्ता गर्नुपर्छ ।

मृत्यु

मृत्यु दर्ताका लागि चढिने कागजातहरुः

- शुल्कको नागरिकताको प्रमाणपत्र (नागरिकता बनेको भएमा) वा जन्मदर्ता (नागरिकता बनेको भएमा),
- शुल्कको नागरिकता
- मृतक विदेशी भएमा शुल्क र मृतकको राष्ट्रतापी, प्रवेष्टा तथा बिज त्मक वडामा बसोबास गरेको प्रमाण, सम्बन्धित शुल्कको वैधानिक कृत्यनिक विधोवाको विचारपत्र
- स्वास्थ्य संस्था मृत्यु भएमा मृत्युको प्रमाण

बसाइँ सराई गरेर जम्मा (कुन ठेगानबाट जन्म लाग्नेको हो) र अर्जडा (स्वयं लाग्नेको कसो हो) दुवै ठेगानमा घटना हुना गर्नुपर्छ ।

डिभिजन प्रमुख
डिभिजन सडक कार्यालय
कटुञ्जे, भक्तपुर

थिनि टाइम्स साप्ताहिक

– छिमेकी तथा आफना साथीभाइको निन्दा गर्ने बानी परापूर्व कालबाटै मानिसको मनोरंजनको विषय बन्दै आएको छ ।

- प्रेमचन्द

सम्पादकीय

नयाँ वर्ष २०८२ सबैका लागि मङ्गलमय बनोस् !

वित्तिको २०८१ साल नेपाली जनताका लागि खासै सुखद रहेन । गत वर्ष नेपाली राजनीतिमा राजनीतिक दलहरु बीच सत्ता प्राप्तिकै दौडमा लागेको देखियो । देशमा अस्थिर राजनीतिको कारण विगतमा आफूलाई राजतन्त्रको हिमायती मान्ने र वर्तमानमा गणतान्त्रिक संविधानको बुई चढेर निर्वाचन मार्फत संसदको सुविधा भोग गर्दै आएका राप्रपाले राजतन्त्र पुनः प्राप्तीको आन्दोलन शुरू गरेको छ । जवकि यो देश, जनता र देशको सार्वभौमसत्ता माथिको नाङ्गो हस्तक्षेपकारी र देश प्रतिको गद्दारी अर्थात देशद्रोही कार्य पनि हो । किनकी कुनै पनि देशमा संविधान र जनताको सार्वभौमसत्ता विरुद्ध कुनै अर्को शासन व्यवस्था प्राप्त गर्ने आन्दोलन राष्ट्रद्रोही कार्य हो । तर वर्तमान शासनसत्तामा रहेका दुई ठूला दल र प्रमुख प्रतिपक्ष र प्रतिपक्षसमेत रमिते बन्नु देशको दुर्भाग्य र वर्तमान सत्तामा पुगेका राजनीतिक दल, तिनका नेता कार्यकर्ताहरु प्रति आम जनतामा फैलिएको नैराश्यताका कारण पनि वतुमान सत्ता साभेदार दलहरु निरीह बनेको छ ।

यही कारण पनि सत्तामा बस्नेहरूले दाबी गरेजस्तो ‘स्थिरता, उन्नति, प्रगति’ भएको पनि देखिँदैन भने विपक्षीले आरोप लगाएजस्तो ‘सबै खत्तम’ पनि भएको छैन । गत वर्ष सत्तारुढ गठबन्धन फेरि बदलियो । संसद्का ठूला दुई मिलेर सामान्यत संसदीय अभ्यासविपरीत देखिने गठबन्धन बनाए । प्रतिनिधि सभामा ढुककको बहुमत भएको सरकारले विशेषगरी अर्थतन्त्रको सुधारमा केही नयाँ कदम चाल्ने अपेक्षा भने आंशिकरूपमा मात्र चरितार्थ भयो ।

त्यतिबेला सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी गतिविधि नियन्त्रण गर्न सहयोग पुगेगरी ‘कानुन निर्माण’ र कार्यान्वयन गर्ने प्रतिबद्धता जनाएपछि सन् २०१४ मा ‘ग्रे लिस्ट’ बाट हटाइएको थियो । यसपटक पनि सरकारले कानुन निर्माणका साथै ‘सम्पत्ति शुद्धीकरणमा अनुसन्धान र अभियोजनलाई थप प्रभावकारी बनाउने’ प्रतिबद्धता प्रकट गरेको छ ।

अर्कातिर, सरकारले विभिन्न मितिमा गरेका सामान्य सुधारले अर्थतन्त्रमा आंशिकरूपमा सकारात्मक सङ्केत देखिएको भने निजी क्षेत्र पनि केही उत्साहित भएको छ । नीतिगत स्थिरता तथा सुधारमा निरन्तर रहने एवं कार्यान्वयनमा अवरोध नहुने हो भने आउने वर्ष सकारात्मक प्रभाव पर्ने अपेक्षा गर्न सकिन्छ । राजनीतिमा खासै उत्साहप्रद नभए पनि चैत १५ को ‘तीन कुने ताण्डव’पछि ठूला राजनीतिक दलका नेताहरू गणतन्त्रका पक्षमा एकै स्वरमा मुखरित भए । यसले गणतन्त्रप्रति जनविश्वास बढाएको हुनुपर्छ । सत्तारुढ गठबन्धनमा खासै खटपटको सङ्केत नदेखिएकाले स्थिरताको पनि सन्देश दिएको छ ।

यसैले यो वर्ष २०८२ मा देशले ठूलै फड्को मार्ने आशा राख्नु सायद सही हुँदैन । यस्तै, निराशाको खेती गरेर जनमानसलाई दिगभ्रमित बनाउन खोज्नेहरूको पनि चाहना पूरा हुने देखिँदैन । यद्यपि, सबै क्षेत्रमा क्रमिक सुधारको सम्भावना भने बलियै देखिन्छ । आशा गरौं, यो वर्ष प्रमुख राजनीतिक दलका शीर्ष नेताहरू जनभावनाको सम्मान गर्न अग्रसर हुनेछन् । नेपाली समाज थप सहिष्णु, उदार र लोकतान्त्रिक हुनेछ । नेपाल शान्ति, समृद्धि र प्रगतिको मार्गमा अग्रसर हुनेछ ।

हाम्रा पाठकहरू, सहकर्मीहरू, विज्ञापनदाताहरूलगायत सबै शुभेच्छुकहरूका लागि विक्रम संवत् २०८२ मङ्गलमय

लिम्बुवानका मुन्धुमी सम्पदाको नालीबेली-४

● अमृत खेबे ‘मिहाङ’

याङरूपका प्रतापी राजा हिल्लिहाङ योङहाङको दरबार, विजयपुरका विजयनारान राय लिम्बुले स्थापना गरेको विजयपुर दरबार पनि सम्पदाका रूपमा लिन सकिन्छ । उनीहरू थिवोङ याक्थुङकै उत्तराधिकारीहरू पनि हुन् । यसैगरी, संखुवासभाको बाह्रबिसे बजार जहाँ लिम्बुवानका सरदार काङ्सोरे र गोर्खाली सरदार रघु रानावीच युद्ध भएको थियो ।

सिद्धिपुर गढीस्थित योङ्गाहरूले आफ्ना हतियार धार लगाएको विशाल ढुंगा, चैनपुर गढी, छथरस्थित खेवाको ताक्लुङ गढी, फेदापमा तापेसो पेरुहाङको गढीको अवशेष, सुम्जरी सुम्हालुङ, मावर पावरक, राजा ओम्हाहाङको दरबारलाई सूचीकृत गर्न सकिन्छ । यसैगरी, सिरिजङ्गा लिपिका आविष्कारक, विकासकर्ता र प्रचारक सिरिजङ्गा सिं थेबेसँग सम्बन्धित रहेका ओढार, ढुङ्गा, खेत आदिलाई पनि ऐतिहासिक स्थलका रूपमा संरक्षण गर्न सकिन्छ ।

मानवनिर्मित सम्पदा ऐतिहासिक, पुरातात्विक र मुन्धुमी स्थलहरूवाहेक आधुनिक र समसामयिककालमा निर्माण भएका याक्थुङसँग सम्बन्धित स्थल या सिर्जनाहरूलाई पनि सम्पदाका रूपमा समेट्न सकिन्छ । विश्व सम्पदा सूचीमा कतिपया मानवनिर्मित संरचनाहरू पनि परेका छन् ।

लिम्बुवानको हकमा समेत खासगरी राणाकालपछाडि निर्माण भएका संरचना, स्थल र वास्तुकलाहरूलाई मानवनिर्मित आधुनिक सम्पदाका रूपमा लिन सकिन्छ । तेह्रथुमको लालीगुराँस नगरपालिकाभित्र करिब १५० रोपनीमा निर्माण भएको याक्थुङ सँस्कृति भत्काउने चोःलुङ पार्क, इलामको माङ्सेबुङमा किरात धर्मावलम्बी/सत्यहाङ मापन्थीहरूले निर्माण गरेको लारुम्बा, धरान उपमहानगरपालिकाको कागुनेमा १८ कट्टा जग्गामा निर्माण भइरहेको सावायेत्हाङ पाङ्भे(आठ राजा बस्ने गाउँ), विभिन्न याक्थुङ व्यक्तित्वको स्मृतिमा बनाइएका शालिक, संरचना, पोखरी, बगान आदिलाई मानवनिर्मित सम्पदाका रूपमा राख्न सकिन्छ ।

अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदा सन् २०१२ मा किरात याक्थुङ चुम्लुङले याक्थुङ समुदायको अनुष्ठानमा प्रचलित मौखिकशास्त्र मुन्धुमलाई विश्व अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाको सूचीमा समावेश गराउन नेपाल सरकारसमक्ष माग गरेको थियो । युनेस्कोले सन् २००३ मा पारित अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदा संरक्षणसम्बन्धी महासन्धिअन्तर्गत युनेस्को सूचीमा समावेश गराउन माग गरेको थियो ।

चुम्लुङका आठौँ महाधिवेशनको प्रस्तावसँगै मुन्धुमका विज्ञहरू सम्मिलित धरानमा भएको याक्थुङ मुन्धुमको राष्ट्रिय गोष्ठीले मानवताको मौखिक र अमूर्त सम्पदाको श्रेष्ठ कृतिका रूपमा मुन्धुम भएको ठहर गरेको थियो । महासन्धिको धारा २ को उपधारा २ मा उल्लिखित ५ परिभाषामध्ये मुन्धुमले ३ वटा परिभाषाको मापदण्ड पूरा गर्छ । तीमध्ये कुनै एकभित्र पर्ने पनि सम्पदा हुने प्रावधान छ ।

अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाको संवाहकका रूपमा भाषासहितका मौखिक परम्परा तथा अभिव्यक्ति, सामाजिक व्यवहार, अनुष्ठान तथा चाडपर्वका उत्सवलाई युनेस्कोले सम्पदाका रूपमा परिभाषित गरेको छ । यस्तै प्रकृति र ब्रह्माण्डसम्बन्धी ज्ञान तथा व्यवहार त्यसमा छन् । श्रुति परम्पराका रूपमा साँस्कृतिक अनुष्ठान पर्वहरूमा प्रचलित मुन्धुममा ब्रह्माण्डको सृष्टि, मानव उत्पत्ति, सभ्यताको विकासका आख्यानहरू छन् ।

सृष्टिकर्ताका दूत मानिने येवा, येमा, साम्बा, फेदाङ्माद्वारा साँस्कृतिक अनुष्ठानमा मुन्धुम फलाकिने गरिन्छ । पछिल्लो समयमा यसलाई लिपिवद्ध गरिए पनि यसको मौलिक मौखिक परम्परामा केन्द्रित रहेकाले लोप हुने जोखिममा छ । मुन्धुम सङ्गीतलाई पनि अमूर्त साँस्कृतिक सम्पदाका रूपमा संरक्षण गर्न सकिन्छ । यसमा भएका लय, वाचन पद्धति, सङ्गीत पनि अन्यभन्दा भिन्न छ ।

संरक्षण र सम्बर्धन को सवाल राज्य र गैरराज्यको लामो समयको उदासीनता र अनुदार नीतिका कारण ऐतिहासिक स्थल, प्राकृतिक स्रोत, चिहान, समाधिस्थल, मुन्धुमी तथा पुरातात्विक स्थलहरूको पर्याप्त मात्रामा संरक्षण, सम्बर्धन, प्रवर्धन र प्रचार हुन नसकेको हो । यी स्थल तथा संरचनाहरू समुदायको सम्पत्ति मात्रै नभएर प्रदेश, देश र विश्व मानव सभ्यताकै निधि हुन् । यी स्थलले याक्थुङ समुदायलाई लिम्बुवानको भूमिपुत्र वा आदिवासी/मूलवासीका रूपमा पनि स्थापित गर्दछ । याक्थुङ मानवपूर्वाद्वाारा अर्जित अमूल्य सम्पत्ति हो मुन्धुम ।

मुन्धुमलाई आफ्नो जीवनदर्शन तथा समाज र समुदायकै मार्गदर्शक मानेर बाँचिरहेका याक्थुङ लिम्बुहरू मुन्धुमलाई नै मूल मियो मान्दछन् । पछिल्लो समयमा मुन्धुमसम्बन्धी निकै महत्वपूर्ण खोज, अन्वेषण तथा अनुसन्धानहरू भएका छन् । स्थानीय सरकार, प्रदेश र संघीय सरकारले मुन्धुमी स्थलहरूलाई संरक्षण गर्दै मूर्त र अमूर्त सम्पदाका रूपमा प्रचार गरेर आन्तरिक र बाह्य पर्यटक आकर्षित गर्न सकेको छैन । त्यसतर्फ पनि कम ध्यान दिएको छ । पुरातत्व विभाग नेपालको प्राचीन ऐतिहासिक, साँस्कृतिक र पुरातात्विक सम्पदाको लेखाजोखा, वर्गीकरण तथा संरक्षणका लागि काम गर्ने सरकारी निकाय हो ।

वि.सं. २००९ देखि २०३८ सम्म शिक्षा मन्त्रालय र पछि वि.सं. २०६८ यता संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयअन्तर्गत रहेको छ । विभागले मुन्धुमी तथा ऐतिहासिक स्थलहरूको संरक्षण, सम्बर्धन र प्रवर्धनका लागि प्रचलित अन्तर

ष्ट्रिय मापदण्डहरू पूरा गरेर उत्खनन र अन्वेषणको कार्यको सञ्चालन गर्नुपर्छ । यसका लागि याक्थुङ समुदायको प्रथाजनित संस्था र प्रतिनिधिमूलक संघसंस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरेर जानुपर्छ ।

अादिवासीहरूको भूमि, संस्कृति, सामूहिक अधिकार, परम्परागत संस्था तथा कानून र अभ्यासको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै उनीहरूको सामाजिक इतिहास, अस्तित्व र प्राचीन पहिचानसँग सरोकार राख्ने स्थल, क्षेत्र र भूगोल भएको हुनाले राज्यले नै स्थानीय र प्रादेशिक तहमा सूचीकरण र अभिलेखीकरण गर्नुपर्छ । यी स्थलहरू सम्बन्धित समुदायवाहेका समुदायमा हस्तान्तरण हुन नसक्ने गरी करार गर्नुपर्छ । यसको स्वामित्व सम्बन्धित समुदायमै रहने गरी कानूनहरू निर्माण गरिनुपर्छ ।पहिचानलाई साँस्कृतिक पर्यटन र जनजीविकासँग जोड्नुपर्छ ।

पहिले पहिले येवा येमानी, साम्बा र फेदाङ्माहरूले आफ्नो मौलिक शैलीमा फलाक्का आउने भौतिक स्थलहरू र ती भौतिक स्थललाई सभ्यताको रूपमा विस्तार गर्ने याक्थुङ लिम्बुका पुर्खाहरूका नाम सुन्दा कार्यात्मक लाग्ने गरेको थियो । माया र एज्टेक, मिश्र, बेविलोन, मेसोपोटामिया, लुम्बिनी, ह्वाङ्ग हो देखि महेन्जोदाडो हरूमा हुदै सिन्धुको सभ्यताबारे व्यापक खोज अनुसन्धान भइरहँदा याक्थुङ मुन्धुमले वर्णन गरेका भौतिक स्थलहरूबारे याक्थुङ समुदाय र राज्य दुवै जिम्मेवार बन्नुपर्छ ।

यी भौतिक स्थलहरूसँग जोडिएका मुन्धुमी कथाहरूले मानव संस्कृति, संस्कार विकास हुनु केही अधिका र आचरणको वर्णन गर्दै क्रमागतरूपमा संस्कृति र संस्कारको रूपमा विकास भएका विवाह, परिवार, साइनो सम्बन्धका निर्माण समयलाई वर्णन गर्छ । याक्थुङ समुदायले भोगेका ज्ञान र अनुभूतिलाई जीवन यापनको सीप अवसरको रूपमा स्थापित गर्दै मौखिक रूपमा एक पुस्तादेखि अर्को पुस्तामा हस्तान्तरण गर्ने चलन अहिले पनि छ ।

लिम्बुको मिङ्सा (वंश रपुस्तौली) पहिलो पूर्खादेखि माथिका नाम पहाड, ओढार, खोला, नदी, पोखरी, पशुपन्ध्रीसँग जोडिन्छन् । पूर्खाहरूको आत्मा पोखरी, नदीखोला, ओढार, पाहाड, हिमाल, रुखपात, पशुपन्ध्रीजन्य वा सिङ्गो प्रकृतिमा बसेको विश्वास गरिन्छ । लिम्बु जातिका लागि प्रकृति पवित्र छ । त्यस्ता पवित्र स्थलहरू बढीजसो पहाड, हिमाल, खोला, नदी, पोखरीसँग सम्बन्धित छन् । यस्ता ठाउँ मुन्धुमी ज्ञानबाट निर्देशित छन् र यस्ता ठाउँहरू नै मुन्धुमीस्थल हुन् । याक्थुङहरूको भूमिलगायतका सम्पूर्ण सामूहिक अधिकार संरक्षणको लागि राज्यले गरेको उपेक्षाहरूलाई ज्ञात गराउन संघका मन्त्रालयहरू, संसदीय समितिहरू, एक नम्बर

प्रदेशको मुख्यमन्त्रीको कार्यालय, संघ र प्रदेशका सांसद, जिल्ला प्रशासन कार्यालय, नगरपालिका, गाउँपालिकाहरूलाई ध्यानाकर्षण गराउन सक्नुपर्छ । लिम्बुवानका महत्वपूर्ण सम्पदा र स्थलहरूलाई प्रदेश, देश र विश्वको सम्पदा सूचीमा सूचीकृत गराउनुपर्छ ।

उपसंहार हिजोको सावा येहाङ रआदिम आठ पूर्खालकामा मुन्धुमी सभ्यताको निर्माण भयो । ताप्लेजुङको इखाबु, तापेथोक, लेलेप, लुङधुङ, अथवा तमोररथाङ वा पुम्माले सिञ्चिएका क्षेत्रहरू सावा येहाङ मुन्धुमी सभ्यता उमार्ने, हुर्काउने पवित्र स्थल हुन् ।

मुन्धुमी पहिलो मानव मुजिङ्ग नाखेयोङना, उनका छोराबुहारीहरू सुसुवेङ लालावेङ, फियामलुङमा, मुक्कुमलुङमा, त्यसपछिका सन्तानहरू छुच्छुरु सुहाम्फेवा, तेल्लारा लाहादङना र त्यसपछिका पुस्ता मिक्नुसो लुम्माहाङ, लालासो पाङबोहाङ, नियारा थोक्चङहाङ, सगिम्सो सडिमहाङ, फुरुप्सो थेजङहाङ, खेच्चुयेत उप्पानहाङ, साउन्दु उन्दुहाङ, सेच्छेरे सेनिहाङ यी आठ याक्थुङ्ग वा लिम्बुहरू नै सावा येहाङ थिए । सावा येहाङहरूले आफू बाँच्नका लागि प्रकृतिसँग सामना गरेको संघर्षलाई नै सावा येहाङकाल सभ्यता थियो ।

तर, आज यस्ता सेहाङ सभ्यताका मुन्धुमी स्थलहरू, मुन्धुमी ज्ञान नष्ट भइरहेका छन् । एकातिर बाह्य धर्मको साँस्कृतिक आक्रमण छ भने आन्तरिक रूपमा समेत साँस्कृतिक र धार्मिक विचलनहरू देखा परेका छन् । नेपाल सरकारले २०७७ वैशाख १ गते गठन गरेको भूमि आयोगले पर्ति वा सार्वजनिक जग्गाहरू के कति छन् भनेर स्थानीय तहबाट लगत सकलनार्थ सर्कुलर जारी गरेपछि याक्थुङ(लिम्बू) हरूले विरोध जनाएका पनि थिए ।

याक्थुङ (लिम्बू)समुदायको ऐतिहासिक मुन्धुमी स्थलहरू, धार्मिक, सास्कृतिक स्थल, समाधिस्थल, प्रथाजनित भूमिहरू याक्थुङ आदिवासीहरूले सदियौकालदेखि सामूहिक रूपमा उपभोग गर्दै आएको जग्गा भएको र सरकारको ऐन कानूनले व्याख्या गरे जस्तो पर्ति वा सार्वजनिक जग्गा होइन । सामूहिक रूपमा समुदायहरूले उपभोग गर्ने प्रचलन आदिवासी याक्थुङहरूको प्रचलनलाई ऐन कानुनले नबुझे भएकाले भूमि आयोगको काम कारवाहीको विरोधाभासपूर्ण छ याक्थुङहरूले सामूहिक रूपमा उपभोग गर्दै आएको परम्परागत भूमिहरू, मुन्धुमी स्थल, समाधिस्थलहरू समुदायको नाममा गाउँपालिका, नगरपालिकाहरूले दर्ता गर्नुपर्छ ।

मुन्धुमी तथा ऐतिहासिक स्थलहरूको सूचीकरणपछि सम्बन्धित समुदायको सहभागिता, स्वामित्व र अपनत्व ग्रहणपश्चात राज्यले बृहत परियोजनामार्फत् संरक्षणका लागि नीति निर्माण गर्नुका साथै प्राथमिकीकरण गर्दै कार्यान्वयनमा लैजानुपर्छ । खबरहवाबाट ॥

समाप्त

एनएसएलमा अनुशासनहीन व्यवहार

काठमाडौं । एनसेल नेपाल सुपर लिग (एनएसएल) मा सशक्त प्रदर्शन गरिरहेको टिम हो, धनगढी एफसी । धनगढी एक खेल अगाडि नै पहिलो क्वालिफायरमा प्रवेश गर्न पनि सफल भैसकेको छ। तर धनगढीले हिजो दशरथ रंगशालामा भ्यापा एफसीसँगको खेलका दौरान धनगढीका अफ्रिकी खेलाडी अफज ओलावालेले अनुशासनहीन व्यवहार गरे ।

उनी प्लेइङ इलेभनमा थिएनन् । ६८ औं मिनेटमा मोहम्मद अल जेलाई रिप्लेस गर्दै मैदान छिरेका थिए । निर्धारित ९० मिनेटको खेलमा धनगढीले १-० को अग्रता पनि बनाएको थियो इन्ज्युरी समय ६ मिनेट थपियो। प्रशिक्षक वान मार्टिनेजले ओलावालाई थप गरिएको समयको पाँचौं मिनेटमा सब्स्टिच्युट गर्ने निर्णय गरेका थिए । उनको स्थानमा अशोक खवास मैदान छिरेका थिए।

त्यसपछि ओलावालेले अनुशासनको धज्जी उडाए। प्रशिक्षक मार्टिनेजलाई किन रिप्लेस गरेको भनेर मात्र सोधेनन्। पानीको बोतल टुट्याकमा फाले। प्रशिक्षकमाथि नै जाइलाग्न खोजेका थिए। उनलाई अफिसियलहरूले सामतेर रोक्नु परेको थियो। प्रशिक्षक मार्टिनेज पनि आक्रोशित भएका थिए।

अवस्था तनावपूर्ण बनेपछि ओलावालेलाई टनेलबाट ड्रेसिङ रुममा लगियो। खेलमा अनुशासन नै प्रमुख हो। अनि

खेलाडी परिवर्तन गर्ने निर्णय प्रशिक्षकको अधिकारको विषय हो। तर ओलावालेको यस्तो व्यवहार निन्दनीय र खेलको मर्यादा विपरीत थियो।

त्यस विषयमा पोस्ट म्याच कन्फ्रेन्समा प्रशिक्षक वान मार्टिनेजले ओलावालेसँग संवाद गरेर परिस्थितिलाई समाधान गर्ने बताएका छन्। उनले उक्त निर्णय 'टेक्निकल' कारणले लिएको स्पष्ट पार्दै भनेका थिए, 'सबै खेलाडी मैदानमा लामो समय खेल चाहन्छन्। तर निर्णय लिनुपर्ने जिम्मेवारी मेरो हो। यसलाई मैले घटनालाई सामान्य रूपमा लिएको छु।'

तर त्यो घटना न सामान्य देखिएको थियो, न त सामान्य थियो। कप्तान देवेन्द्र तामाङले भने यो घटनाबारे आफू अनविज्ञ रहेको प्रतिक्रिया दिएका थिए। प्रशिक्षकको निर्णयमा असहमति जनाउँदै आक्रामक शैलीमा प्रस्तुत हुने ओलावालेको यो व्यवहार खेलाडीको आचरणका हिसाबले निकै लज्जास्पद हो।

खेल मैदानमा केवल प्रदर्शन मात्र होइन । मर्यादा, अनुशासन र संयमताको पनि उत्तिकै महत्व हुन्छ। ओलावाले परिचित विदेशी खेलाडीमा पर्दछन् । उनी एक दशक भन्दा लामो समयदेखि विभिन्न क्लबमार्फत नेपाली फुटबलमा क्रियाशील खेलाडी हुन् ।

कुमारीको दर्ज्यु संलापमाथि पोखरामा चर्चा

पोखरा । साहित्यकार कुमारी लामाको निबन्ध सङ्ग्रह 'दर्ज्यु संलाप' माथि शनिवार पोखरामा चर्चा गरिएको छ । प्यान्डम रिडर्स सोसाइटीद्वारा आयोजित कार्यक्रममा कृतिमाथि परिचर्चा गर्दै साहित्यकार कुमारी तामाङले दर्ज्यु संलापमा तामाङ समुदायमाथि सिङ्गे राज्यले गरेको विभेदको जवाफ खोजिएको बताए । प्रस्थान नामक उपन्यासका लेखकसमेत रहेका तामाङले दर्ज्यु संलापमा आख्यानात्मक निबन्धहरू समेटिएको धारणा राखे ।

“सामाजिक कुरीति, कुसंस्कार, विभेद, अन्यायप्रति सिर्जनशील विद्रोह बनेकी छन् निबन्धकार” कुमारले भने, “सभ्यता, धर्म, संस्कारको झेली खोलीभित्र लुकाइएको असभ्य, अधार्मिक अनि कुसंस्कारी अभ्यासमाथि रचनात्मक विद्रोह पोखिएको छ कृतिभित्र ।”

नेपाली समाजको जीवन्त प्रतिविम्बका रूपमा कृति आएको भन्दै उनले कृति पठनीय रहेको विचार राखे ।

सोसाइटीका अध्यक्ष रुपिन्द्र प्रभावीको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा निबन्धकार कुमारी लामाले खास गरी तामाङ समुदायका विश्वासहरूलाई समेटेर निबन्ध लेखेको बताइन् । समावेशी समाजको आवाजलाई मुखरित गर्ने प्रयास गरेको बताउँदै लामाले आदिवासी सौन्दर्य चेतनाका साथै पृथ्वीमा भएका सम्पूर्ण अस्तित्वलाई सम्बोधन गर्नुपर्ने धारणा निबन्धमार्फत प्रस्तुत गरेको भनाइ राखिन् । रैथाने संस्कार र पर्यावरणमैत्री विकास हुनुपर्ने बताइन् । विकासका नाममा भएका मानव सभ्यतामाथिको अत्याचारलाई लेखकहरूले ध्यान दिनुपर्ने उनको

विचार थियो ।

कोही मातृभाषीले नेपाली भाषा शुद्ध प्रयोग गर्दा टोलको सिकार बन्नुपर्ने र कोही नेपाली भाषा शुद्ध प्रयोग गर्न नसक्दा टोलमा पर्नुपर्ने अवस्था आएको अनुभवसमेत सुनाइन् । यसअघि ‘उज्यालो अन्धकार’ निबन्ध सङ्ग्रह ल्याइसकेकी लामाको ‘दर्ज्यु संलाप’ दोस्रो निबन्ध सङ्ग्रह हो । दर्ज्यु संलापमा समाज संवार्ता, सैलानी समय र दृश्य अदृश्य गरी ३ खण्डमा १७ ओटा निबन्ध समेटिएका छन् । कार्यक्रममा गौरी तमु, सुरज पौडेल, दीपक पराजुली, प्रवीण बडगामीलगायतले टिप्पणी गरेका थिए । कार्यक्रमको सञ्चालन सचिव नेपालप्रकाश अधिकारीले गरेका थिए । सोसाइटीले हरेक महिनाको अन्तिम शनिवार कुनै कृति वा विषयमाथि बहस गर्दै आएको छ ।

“स्तनपानमा समानता: सबैको सहयोग र सहभागिता”

- शिशु जन्मिए पछि जतिसक्दो चाँडो १ घण्टा भित्र आमाको विगौती दूध खुवाऔं । शिशुले मागे र चाहे अनुसार स्तनपान गराऔं ।
- शिशुलाई जन्मेदेखि ६ महिना पुरा नभएसम्म आमाको दूध मात्र खुवाऔं ।
- बालबालिकाहरूलाई दिनको कम्तिमा १०/१२ पटक स्तनपान गराऔं ।
- बालबालिकाहरूलाई ६ महिना पुरा भएपछि उमेर अनुसार पूरक खानाका साथै कम्तिमा २ वर्षसम्म निरन्तर स्तनपान गराऔं ।
- आमाको दूध शिशुको लागि अमृत समान हो र यसले शिशुको रोगसँग लड्न सक्ने क्षमतालाई बढाउँछ ।
- स्तनपानले महिलाहरूमा स्तन क्यान्सर र पाठेघरको क्यान्सर हुने जोखिमलाई कम गर्दछ । चिकित्सकको सल्लाह बिना शिशुलाई आमाको दूध बाहेक अन्य कुनै किसिमको दूध नखुवाऔं । दुधदानी / बोतलको प्रयोग नगरौं ।
- बालबालिकाहरूलाई सबै खोपको मात्रा पुरा गराऔं ।
- २ वर्ष सम्म बच्चाको नियमित रुपमा तौल अनुगमन गरौं ।
- स्तनपान गराईरहेकी आमाले दैनिक खाने गरेको खाना भन्दा २ पटक थप खाना खाऔं । स्तनपान सम्बन्धि उचित परामर्श तथा थप जानकारीका लागि नजिकैको स्वास्थ्य संस्था वा महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई सम्पर्क गर्नुहोला ।

गण्डकी प्रदेश सरकार
प्रदेश जनस्वास्थ्य कार्यालय
पोखरा, कास्की ।

बिस्का: जात्रा तथा नववर्ष २०८२ को उपलक्ष्यमा देश विदेशमा रहेका नेपाली दाजुभाइ-दिदीबहिनीहरू, शिक्षक-शिक्षिका, अभिभावक, विद्यार्थी एवं शुभचिन्तकहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धि, दीर्घायु एवं उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

दुर्गामोहन श्रेष्ठ
क्याम्पस प्रमुख

जन आदर्श क्याम्पस

मध्यपुर थिमि-४, शंखधरचोक, भक्तपुर,

बिस्का: जात्रा तथा नववर्ष २०८२ को उपलक्ष्यमा देश विदेशमा रहेका नेपाली दाजुभाइ-दिदीबहिनीहरू, शिक्षक-शिक्षिका, अभिभावक, विद्यार्थी एवं शुभचिन्तकहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धि, दीर्घायु एवं उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

Nikoseira, Madhyapur Thimi-5, Bhaktapur, Nepal
Contact no.: 01-6631557, 9851012903

यस नौलो ज्योति अंग्रेजी स्कूलमा नयाँ शैक्षिकसत्र २०८२ को लागि

नर्सरीदेखि कक्षा ९ सम्म भर्ना खुल्यो

- ☞ फाराम वितरण भैरहेको छ ।
- ☞ नयाँ विद्यार्थीहरूको प्रवेश परीक्षा (Entrance Exam) लिइदैछ ।
- ☞ मिति: २०८२ बैशाख ५ गते, शुक्रबार
- ☞ समय: बिहान ११:०० बजे

एतिहासिक बिस्का: जात्रा तथा नववर्ष २०८२ को उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण शेरर सदस्य, यातायात व्यवसायी, चालक, सहचालक कर्मचारी, शुभचिन्तक लगायत स्वदेश-विदेशमा रहनु हुने सम्पूर्ण नेपालीजनहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धि, सुस्वास्थ्य दीर्घायुको कामना सहित उत्तरोत्तर प्रगतिको निमित्त हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं !!

दुर्गामोहन श्रेष्ठ
अध्यक्ष

शिवकृष्ण श्रेष्ठ
प्रिन्सिपल

नौलो ज्योती अंग्रेजी स्कूल

मध्यपुर थिमि-४, इकुडोल, भक्तपुर, फोन नं. ५०९३०१४, ५०९३०२६, ५०९३१२६

बिस्का: जात्रा तथा नववर्ष २०८२ को उपलक्ष्यमा देश विदेशमा रहेका नेपाली दाजुभाइ-दिदीबहिनीहरू, शिक्षक-शिक्षिका, अभिभावक, विद्यार्थी एवं शुभचिन्तकहरूमा सुख, शान्ति, समृद्धि, दीर्घायु एवं उत्तरोत्तर प्रगतिको हार्दिक मंगलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछौं ।

होली गार्डेन इङ्गलिस सेकेण्डरी स्कूल

मध्यपुर थिमि नगरपालिका-६, बाहाखाबजार, भक्तपुर,
फोन नं. ६६३२५३९

मध्यपुर थिमि नगरपालिकामा मनाईने बिस्का जात्राका केही क्लिप

बाहिरी....

होइन, विहानबेलुकाको छाक टार्न । ०४७-०४८ सालसम्म उपत्यकामा ठाउँअनुसार एउटा कोठा २० रुपैयाँदेखि सय रुपैयाँमा पाइन्थ्यो । दुई सयदेखि एक हजार रुपैयाँमा सटर र फ्ल्याट डेढ सयदेखि पाँच सय रुपैयाँ पर्दथ्यो ।

त्यतिवेला फ्याल्ट कमै भाडामा लाग्थ्यो । अधिकांश मानिस एउटा कोठा नै खोज्थे वा लिन्थे । अहिलेजस्तो ढुंगा, सिसा, फलामको प्रयोग गरेर घर बनाइदैनथ्यो । त्यतिवेला प्रायजसो माटोको घर हुन्थ्यो । सरकारी कर्मचारीको तलब पदअनुसार मासिक पाँच सयदेखि पन्ध्र सय रुपैयाँसम्म थियो ।

हाल कर्मचारीको तलब पदअनुसार २५ हजार रुपैयाँदेखि तलबमाथि छ । सेवासुविधा छुट्टै । केही दशकमै कर्मचारीको तलब सयौं गुणा बढीले बढ्यो, घरभाडा हजारौं गुणाले बढ्यो त जग्गाको मूल्य पनि त्यसरी नै बढ्यो । अहिले देशमा मन्दी आउँदा घरजग्गा पहिलाकै मूल्यमा फर्किने देखिन्छ ।

उपत्यकामा बसोबास गर्दै आएका बाहिरी जिल्ला जनता धमाधम आफ्नो गाउँघर फर्किरहेका छन् । उनीहरू फेरि उपत्यकामा आउने सोचमा

छैनन् । अनि बाहिरी जिल्लाकै मानिसका कारण बढेको घरभाडा र जमिनको मूल्य उनीहरू नै नभएपछि पहिलाकै मूल्यमा फर्किनु नौलो कुरा होइन ।

उपत्यकाका घरधनीहरूले रातारात कमाए, बाहिरी जिल्लाका जनतालाई ठगेर, लुटेर । मासिक एक सय रुपैयाँ भाडामा नलान्ने कोठाकै चार हजारदेखि २० हजार रुपैयाँसम्म असुले । एउटा सटरको २५ हजारदेखि १९ लाख र एक फ्ल्याटको ३० हजारदेखि तीन लाख रुपैयाँसम्म असुले ।

खाली सटर त २० लाखदेखि ६० लाख रुपैयाँसम्ममा बेचबिखन गरे । बाहिरी जिल्लाका जनता उपत्यका पसेर व्यापार व्यवसायमा लागे । त्यसको फाइदा चाँहि यहाँका घरधनीहरूले उठाए । उनीहरूको मजबुरीको फाइदा उठाएर एक्कासी भाडा बढाए ।

भाडा चर्को लिने सेवासुविधा चाँहि केही पनि छैन । घरधनीहरूले डेराबहालमाथि अत्याचार नै गरे । त्यसको भुक्तान अहिले उनीहरू आफैले गर्नुपरिरहेको छ । भाडामा लगाउन बैंकबाट करोडौंका करोडौं ऋण लिएर घर बनाइयो । अहिले घर खाली भएपछि घरधनीहरूको निद्रा र भोक नै हराएको छ ।

एकातिर बैंकको साँवाव्याज बढेको बढ्यै छ, अर्कोतिर

घर भाडामा लाग्दैन । न त सस्तोमा दिन खोज्दासमेत विक्री नै हुन्छ । अहिले जनतालाई विहान-बेलुकाको छाक टार्नसमेत धौधौ परेको छ । अनि यस्तो अवस्थामा कसले घरजग्गा किन्छ ? कसले राज्यलाई कर तिर्छ ?

सरकारको आम्दानी केही छैन । खर्च चाँहि बढेको बढ्यै छ । जनता कर नतिर्ने सोचमा छन् । घरजग्गा, गाडी, सेयरलगायत केही पनि नकिन्ने उनीहरू बताउँछन् । छोराछोरी विदेशमा रहेका आमाबुवा रेमिट्यान्स नपठाउन भनेका छन् ।

आफ्ना छोराछोरीले रगतपसिना बगाएर कमाएको पैसामा नेताहरूले मोजमस्ती गर्दा रहेछन् भनेर उनीहरूले थाहा पाएका छन् । यता, विदेशी ऋण २७ खर्ब पुगिसक्यो । देशभित्र समेत सरकार ऋणको पासोमा छ । निर्माण व्यवसायको ४५ अर्ब, दुध र उखु किसानको सात अर्ब र कोरोना महामारीको बेला बीमा गराएका अस्पतालहरूको २४ अर्ब भुक्तानी सरकारले दिन सकेको छैन ।

सहकारी, लघुवित्त र फाइनान्स त डुबेसके । अब बैंकमा पनि संकट आउने देखिन्छ । किनकि बैंकको पनि लगानी घरजग्गा, गाडी र सेयरमै छ । सहकारीले करोडौं बचतकर्ताको खर्बौं रकम यिनै

क्षेत्रमा लगानी गरेको थियो । कोरोना महामारीपछि यो क्षेत्रमा आएको मन्दिले सहकारी भागनुपरेको हो ।

हुन त जोखिमपूर्ण र अनुपातदाक क्षेत्रमा लगानी गर्नुको परिमाण यही नै हुन्छ । घरजग्गा, गाडी र सेयर निकै जोखिमयुक्त क्षेत्र हुन् । यसबाट न जनतालाई फाइदा छ न देशलाई । तर, दलालीहरूले सोझासाझा सर्वसाधारण उल्लु बनाई लगानी गर्न लगाए ।

त्यतिमात्र होइन, बैंक तथा वित्तिय संस्थाका सञ्चालक, अध्यक्ष र कर्मचारीलाई कमिशन दिएर सर्वसाधारणको मेहेनतको कमाई यो क्षेत्रमा लगानी गर्न लगाए । सरकारले पनि दलाल, माफियाहरूलाई प्रोत्साहन गर्यो ।

घरजग्गा, गाडी र सेयरलाई मात्र राजस्वको स्रोत बनायो ।

जसका कारण आज जनताको पैसा त जोखिममा पर्यो नै सँगै देशको अर्थतन्त्रसमेत संकटमा परेको छ । अर्थतन्त्र डामाडोल बनेको छ । जुनसुकै बेला पनि मुलुकको अर्थतन्त्र टाट पल्टिन सक्छ । यस्तो अवस्थामा शिक्षकहरू चाँहि सेवासुविधा बढाउनुपर्ने माग राख्दै आन्दोलन गरिरहेका छन् ।

योभन्दा लज्जास्पद कुरा के होला । पढाउन छोडेर शिक्षकहरू सेवासुविधा बढाउन आन्दोलन गरिरहँदा राजनीतिक दलहरूले उनीहरूलाई समर्थन गरिरहेका छन् । यहाँ कसैलाई देशको चिन्ता छैन, सेवासुविधा र कार्यकर्ता बढाउनु मात्र छ ।

देश रहे त हामी रहन्छ, देशै नरहे सेवासुविधार कार्यकर्ता बढाएपनि के गर्नु ? दुर्भाग्य शिक्षित भनिएका शिक्षकहरूसँगै यति सोचसक्ने क्षमता छैन । शिक्षाजस्तो अति आवश्यक विषयमा राजनीति गर्ने कोशिस भइरहेको छ । त्यसैले, अब सरकारले शिक्षकहरूको माग सम्बोधन होइन, नियुक्तिपत्र चाँहि खारेज गर्नुपर्छ ।

जनताका छोराछोरीको भविष्यमाथि खेलबाड गर्ने अधिकार शिक्षकसँग छैन । अधिकार मात्र नखोजौं, आफ्नो कर्तव्य पनि पुरा गरौं । जनतादेखि जनप्रतिनिधि, कर्मचारी र राजनीतिक दलहरूकै कारण देश टाट पल्टिने अवस्थामा पुग्यो । केही वर्षपछि विश्वमा नेपाल भन्ने देशसमेत रहने छैन ।

फोनिजको..

सम्बद्ध संस्थाका अध्यक्ष, पदाधिकारी, प्रतिनिधि सहित ६५ जिल्लाका प्रतिनिधि, पर्यवेक्षकको उपस्थिति रहेको थियो । फोनिज महाधिवेशन समुदघाटन सत्रको सभापतित्व फोनिज संघीय कार्यसमिति अध्यक्ष गजुरधन राईले गरेका थिए । यस्तै महाधिवेशन समुदघाटन समारोहमा फोनिजका वरिष्ठ उपाध्यक्ष लक्की चौधरीले स्वागत गरेका थिए भने सञ्चालन महासचिव समीर बलामीले गरेका थिए ।

फोनिजले महाधिवेशनबाट ४७ सदस्यीय संघीय कार्यसमिति निर्वाचित भएको छ । जसमा सूचीकृत अदिवासी जनजाति मध्येका केही अल्पसङ्ख्यक हिमाली, पहाडी जात-जातिहरूको प्रतिनिधित्व शून्य हुनुको मुख्य कारण राजनीतिक पार्टी निकट पत्रकार संगठनहरूकै हालिमुहाली र चलखेलबाट भएको टिप्पणी गरिएको छ ।

थिनै परिस्थितिबिच नेपाली आदिवासी जनजाति पत्रकार महासंघ (फोनिज) को अध्यक्षमा पत्रकार लक्की चौधरी निर्वाचित भएका छन् ।

नेकपा एमाले निकट प्रेस चौतारी नेपाल चौधरी फोनिजको आठौँ महाधिवेशनमा निर्विरोध निर्वाचित भएका छन् । प्रमुख पदका अर्का उम्मेदवार अमरध्वज लामाले आफ्नो उम्मेदवारी फिर्ता लिएका थिए ।

अध्यक्ष सहित केही पदाधिकारीहरू निर्विरोध निर्वाचित भए पनि केही पदाधिकारी र केन्द्रीय सदस्यहरूको लागि खुला समूह अन्तर्गत निर्वाचन भइरहेको छ ।

वरिष्ठ उपाध्यक्षमा सरु राणा निर्वाचित भएकी छन् भने महिला समूह अन्तर्गत उपाध्यक्षमा अञ्जना शिल्पकार निर्विरोध निर्वाचित भएकी छन् भने समीर बलामी महासचिव र लीला दराई अल्पसंख्यक समूह अन्तर्गत सचिवमा निर्विरोध निर्वाचित भएकी छन्।

त्यसैगरी, खुला समूह अन्तर्गत विश्वराज तामाङ उपाध्यक्ष, कोषाध्यक्षमा अर्जुन तामाङ र सचिवमा मिलन गाहा, एमवी मगर र सन्दीप श्रेष्ठ निर्वाचित भएका छन्। माया पालुङ महिला तर्फ सचिवमा निर्वाचित भएकी छिन्।

नवनिर्वाचित सचिव मिलन गाहाका अनुसार अधिवेशनबाट १५ पदाधिकारी र ४९ केन्द्रीय समिति सदस्य निर्वाचित भएका छन्। लुम्बिनीमा सम्पन्न महाधिवेशनबाट वरिष्ठ उपाध्यक्षमा सरु राना मगर, उपाध्यक्ष (खुल्ला) विश्वराज तामाङ, उपाध्यक्ष (महिला) अञ्जना शिल्पकार, उपाध्यक्ष (संस्थागत) अर्जुन जम्नेली राई, उपाध्यक्ष अल्पसंख्यक यमन राईडोने, महासचिव समीर बलामी निर्वाचित भएको छ ।

त्यसैगरी खुल्ला सचिवहरूमा मिलन गाहा मगर, सन्दिप कुमार श्रेष्ठ, एमवी आस्था मगर भएको छ । संस्थागत सचिव सुनिल महर्जन, सचिव (महिला) माला पालुङ्वा लिम्बु, सचिव (महिला) मिला दराई, कोषाध्यक्ष अर्जुनबहादुर तामाङ, सह-कोषाध्यक्ष अशमी स्याङतान (कमला) निर्वाचित भएको हो ।

फोनिजको प्रदेश १ को इन्चार्ज राजेन्द्र दुष्ट, मधेश प्रदेशमा इन्चार्ज शंकरलाल श्रेष्ठ, बागमती इन्चार्जमा सुरेन्द्रभक्त श्रेष्ठ, गण्डकी इन्चार्जमा रुद्र श्रीस, लुम्बिनी इन्चार्जमा गजेन्द्र

गुरुङ, कर्णाली इन्चार्जमा रत्न सुनुवार, सुदुरपश्चिम इन्चार्ज रामलखन चौधरी चयन भएको छ ।

सदस्यहरूमा अतित योङहाङ, प्रदिपकुमार चौधरी, प्रज्वल श्रेष्ठ, प्रविण श्रेष्ठ, अमिर लामा चयन भएको छ । संस्थागत सदस्यहरु प्रदिपकुमार लेखी, साहिला तामाङ, दानबहादुर गुरुङ, श्याम राना मगर, सुरजवीर बज्राचार्य, महिला सदस्यहरूमा विनु चेम्जोङ, रत्ना गुरुङ, सरस्वती श्रेष्ठ, प्रतिमा चौधरी, मिक्साङ वाईबा तामाङ, सुपिया राई, भुमिका फियाक लिम्बु र रिया आले निर्वाचित भएको छ ।

अल्पसंख्यक सदस्यहरूमा संगीता चेपाङ र प्रितम भूजेल, विदेश सदस्य विनोद श्रेष्ठ, लेखा समिति संयोजकमा गजेन्द्र राई र सदस्यमा प्रविणकुमार गाहा निर्वाचित भएको हो ।

भगवान गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनीस्थित लुम्बिनी विश्वविद्यालयको सभा भवनमा समापन भएको फोनिज महानिवेशनबाट गौतम बुद्धले प्रतिपादन गरेको शिलको पालना गर्ने समुद्ध नेपाल निर्माणमा गौतम बुद्धको विषयमा प्रचार प्रसार गरी आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटनमा सम्प्रवर्धन तथा प्रवर्धनमा नेपाल सरकारको ध्यानाकर्षण गरी पर्यटन विकासमा जोड दिने सहित १७ बुँदे घोषणा-पत्रसमेत जारी गरेको छ ।

१. रिपोर्टिङका क्रममा गत चैत १५ गते काठमाडौँको तीनकुनेमा राजावादीले व्यक्तिको घरमा गरेको आगजनीमा प्नी पत्रकार सुरेश रजकको ज्यान गएको घटनाप्रति यो महाधिवेशन गहिरो दुःख व्यक्त गर्दछ । अपराधिक घटना बारे सत्यतथ्य छानबिन गरी संलग्नहरूलाई हदैसम्म कानुनी कारवाहीका लागि नेपाल सरकार र सम्बद्ध गृह प्रशासनसमक्ष यो महाधिवेशन जोडदार माग गर्दछ । यस्तै विभिन्न बहानामा पत्रकारमाथि हुने आक्रमण, कूटपिट, धाकधम्की कार्यलाई अन्त्य गरी पत्रकारलाई निर्बाद समाचार लेख्ने वातार वरण निर्माण गर्न र पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रताको सुनिश्चितताका लागि तीनै तहको सरकारसमक्ष विशेष अनुरोध गर्दछ ।

२. विभिन्न सञ्चार संस्थामा कार्यरत श्रमजीवी पत्रकारको भौतिक सुरक्षा, पेशागत सुरक्षामा गम्भीर हुन यो महाधिवेशन संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारको गम्भीर ध्यानाकर्षण गराउनका साथै, सरकारले निर्धारण गरेको न्युनतम पारिश्रमिक सबै सञ्चार संस्थाहरूमा लागु गराउन र श्रमजीवी पत्रकारले सञ्चालन गरेका स्वरोजगारमूलक मिडियाको संरक्षण, प्रवर्धन र विकासमा ठोस योगदान गर्नसमेत तीनै तहका सरकारसमक्ष यो महाधिवेशन अनुरोध गर्दछ ।

३. आदिवासी जनजाति पत्रकारहरूको सङ्घात्मक, संगठनात्मक र गुणात्मक वृद्धि गर्न र सीप तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्न ठोस नीति बनाएर कार्यान्वयन गर्ने यो महाधिवेशन निरन्तर प्रण गर्दछ ।,

४. मातृभाषामा प्रकाशन प्रसारण हुने सञ्चार माध्यमहरूको आर्थिक सवलीकरण र दिगोपनाको निम्ति विशेष नीति नै बनाएर प्रवर्धनात्मक कार्य गर्न गराउन यो महाधिवेशन संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारसँग माग गर्दछ। साथै प्रेस काउन्सिल नेपालबाट गरिने वर्गीकरणमा मातृभाषी सञ्चार माध्यमहरूको

लागि अलग्गै संपरीक्षणको व्यवस्था गर्न पुनः माग गर्दछ ।,

५. राज्यबाट वितरण गरिने विज्ञापन समानुपातिक आधारमा साना तथा ठुला सञ्चार माध्यमहरूलाई उपलब्ध गराउने कानुनी व्यवस्थाका लागि यो महाधिवेशन जोडदार माग गर्दछ । साथै, तीनै तहका सरकारले पत्रकार प्रोत्साहनका लागि प्रदान गर्दै आएको पुरस्कार, सम्मान समावेशीताका आधारमा प्रदान गर्न अनुरोध गर्दछ ।,

६. आदिवासी जनजाति, लोपोन्मुख, अल्पसंख्यक, सीमान्तकृत, महिला, अपाङ्गता, दलित, मधेसी समुदायबाट पत्रकारितामा क्रियाशील पत्रकारहरूको सीप तथा क्षमता अभिवृद्धिका लागि तालिम, लेखनवृत्ति, पत्रकारिता विषयमा निः शुल्क उच्च शिक्षा अध्ययनको व्यवस्था गर्न र अध्ययन अवलोकन भ्रमणको व्यवस्था गर्न यो महाधिवेशन तीनै तहका सरकारसमक्ष माग गर्दछ ।

७. फोनिजसमेत नेपाल पत्रकार महासंघको समानान्तर हैसियतको महासंघ भएको हुनाले नेपाल सरकार सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयले उपलब्ध गराउदै आएको अनुदान रकम र अन्य विभिन्न सेवा सुविधामा फोनिजलाईसमेत समान व्यवहार गर्न यो महाधिवेशन माग गर्दछ ।

८. ऐन, कानुनको अभावमा संघीयता कार्यान्वयनका लागि आदिवासी जनजाति लगायत महिला, दलित, मधेसी, मुस्लिम, थारु र अल्पसङ्ख्यक समुदायको निम्ति संविधानमै उल्लेख भएका अधिकारको कार्यान्वयन हुन नसकेको घटना बारे यो महाधिवेशन गम्भीर असहमति प्रकट गर्दछ । साथै, अविलम्ब आवश्यक त्यस्ता कानूनहरु निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन यो महाधिवेशन माग गर्दछ ।

९. प्रदेश १ मा जारी कोशी नाम खारेजी आन्दोलनप्रति यो महाधिवेशन ऐक्यबद्धता जाहेर गर्दछ । साथै, यस आन्दोलनका सम्बन्धमा राज्यको ध्यान समयमै नपुगे दश द्बन्धमा फस्न सक्ने गम्भीर खतरा भएको हुँदा आन्दोलनरत पक्षसँग यथाशीघ्र वार्ता र सम्वादका माध्यमबाट पहिचानका आधारमा प्रदेश १ को पुनः नामाकरण गर्न यो महाधिवेशन प्रदेशसभा, सरकार साथै सम्बद्ध पक्षहरूलाई आह्वान गर्दछ ।

१०. आदिवासी जनजाति समुदायको संस्कार, संस्कृति र परम्परासँग प्रतिकूल कानुनी प्रावधानहरु खारेज गर्न र उनीहरूको पहिचान, संस्कृति, मातृभाषा, प्रथाजनित कानून, परम्परागत अर्थ प्रणालीको संरक्षण, प्रवर्धन र विकासका लागि ठोस नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न यो महाधिवेशन राज्यसमक्ष माग गर्दछ ।,

११. प्रदेश नम्बर १ स्थित ताप्लेजुङको धार्मिक तथा सांस्कृतिकस्थल मुक्कुमलुङमा भइरहेको सशस्त्रीकरण, सैनिकीकरण, प्रकृति विनाश कार्य तत्काल बन्द गरेर केवलकार निर्माण खारेज गर्न यो महाधिवेशन तीनै तहको सरकारलाई गम्भीर ध्यानाकर्षण गराउँदछ । साथै, प्रदेश १ को सप्तकोशी नदीमा लाखौँ आदिवासी जनजाति र अन्य समुदायका मानिसलाई विस्थापित गर्ने कोशी उच्च बाँध निर्माणको सर्वेक्षण कार्य तत्काल रोक्न यो महाधिवेशन जोडदार माग गर्दछ । त्यसैगरी काठमाण्डौस्थित लप्सिफेदीको

बोभ्रेनीमा विद्युत सब स्टेसन निर्माण गर्ने विषयलाई लिएर रैथाने तामाङ समुदायबाट जारी रहेको आन्दोलनलाई न्यायोचित सम्बोधन गर्न यो महाधिवेशन राज्यको गम्भीर ध्यानाकर्षण गराउँदछ ।,

१२. नेपाल पत्रकार महासंघको संस्थापक अध्यक्ष सत्यनारायण बहादुर श्रेष्ठ भएको ऐतिहासिक तथ्य र प्रमाणले पुष्टि गरिसकेको हुँदा महासंघलेसमेत यस विषयमा महाधिवेशनबाटै आवश्यक अध्ययन कार्यदल बनाई निचोडमा पुग्ने प्रतिबद्धता गरे बमोजिम आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी संस्थापक अध्यक्ष श्रेष्ठलाई घोषणा गर्न यो महाधिवेशन नेपाल पत्रकार महासंघसँग विशेष माग गर्दछ ।,

१३. नेपाल पत्रकार महासंघमा आदिवासी जनजाति लगायत महिला, दलित, मधेसी, अल्पसङ्ख्यक समुदायका पत्रकारको प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न महासंघको निर्वाचन प्रणालीलाई पूर्ण समानुपातिक बनाउन यो महाधिवेशन माग गर्दछ ।

१४. लुम्बिनी प्रदेशअन्तर्गत धार्मिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक महत्व बोकेका क्षेत्रहरु रूपन्देहीस्थित भगवान गौतम बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी क्षेत्रको मायादेवी मन्दिर, अशोकस्तम्भ, कपिलवस्तुस्थित भगवान बुद्धको कर्मथलोका रूपमा प्रख्यात तिलौराकोट, कपिलवस्तुकै मानव निर्मित जगदिशपुर ताल, अर्घखाँची जिल्लाको सुपादेउराली, पाल्पाको रानीमहल, प्युठान जिल्लाको स्वर्गद्वारी, गुल्मीको रेसुंगा क्षेत्र, रोल्पाको जलजला क्षेत्र, पूर्वी रुकुमको पुथा र सिसने हिमाललगायत अन्य विभिन्न धार्मिकस्थल र मठ मन्दिर, गुम्बा चैत्य, मस्जिदहरु, होमस्टेहरु, राष्ट्रिय निकुञ्जहरुको संरक्षण, प्रवर्द्धन र विकासका निम्ति यो महाधिवेशन तीनै तहको सरकार हरूलाई अनुरोध गर्दछ ।

१५.पूर्व-पश्चिम राजमार्गमा पर्ने दाउन्ने सडक तत्काल निर्माण सम्पन्न गर्न फोनिज स्वबन्धित निकाय र सरोकारवालासँग माग गर्दछ ।

१६. नेपाल आदिवासी जनजाति पत्रकार महासंघ “फोनिज“को आठौँ संघीय महाधिवेशनका प्रमुख अतिथि नेपाल सरकारका सूचना सञ्चार तथा प्रविधि मन्त्री माननीय पृथ्वी सुब्बा गुरुङज्यू, विशेष अतिथिहरु, नेपाल पत्रकार महासङ्घका प्रतिनिधि, विभिन्न राजनीतिक दल निकट आस्था राख्ने पत्रकारजन्य संगठनका अध्यक्ष, प्रतिनिधि, महाधिवेशनको स्थानीय आयोजक र व्यवस्थापक फोनिज लुम्बिनी प्रदेश समिति र रुपन्देही जिल्ला समिति, अधिवेशनका लागि स्थान र हल उपलब्ध गराउने लुम्बिनी बौद्ध विश्वविद्यालय परिवार, फोनिजका सल्लाहकारहरु, अध्यक्ष मण्डलका अध्यक्ष र सदस्यहरु, निर्वाचन समितिका प्रमुख र सदस्यहरु, महाधिवेशन सफल पार्न रचनात्मक भूमिका खेल्नु हुने सम्पूर्ण प्रतिनिधि, पर्यवेक्षक, अहोरात्र खट्नु हुने स्वयम् सेवकहरु, फोनिजका शुभेच्छुक, सहयोगदाता संघसंस्था र महानुभावहरुमा यो महाधिवेशन हार्दिक आभार र धन्यवाद ज्ञापन गरिएको घोषणा-पत्र तयारी समितिको संयोजकमा लक्की चौधरी र सदस्यहरूमा कमन देवान, सरु रानामगर, अर्जुन जम्नेली राई र दिल श्रीस रहेका थिए ।

मध्यपुर थिमि...

किं व द न्ती अ नु सार प्राचीनकालमा बोदेमा नीलबाराहीको दायौँबायाँ बस्ने भुतप्रेत, पिशाच, ख्याक तथा कंकालले बोदेका मानिसलाई धेरै दुःख दिने गरेको त्यसलाई हटाउन तान्त्रिक भीमदत्त त्यहाँ आएर तान्त्रिक विद्याअनुसार बोदेभर पासो राखेर दुःख दिने पिशाचलाई समातेर उसको जिब्रो छेडी बलेको महाद्वीप बोकाएर बोदे शहर घुमाएपछि यो जात्राको परम्परा सुरु भएको मान्यता रहेको हो ।

जिब्रो छेड्ने व्यक्तिले तीन दिनदेखि शुद्ध भई पानी मात्र खाएर व्रत बस्नुपर्छ । एक महिनादेखि तेलमा ढुवाइराखेको करिब ११ इन्च लामो सुइरोले जिब्रो छेडिन्छ । विशेष पहिरन र खुट्टामा तान्त्रिक घण्टी लगाई जिब्रो छेड्नुअघि शक्तिपीठको दर्शन गर्ने परम्परा छ ।

अहिलेसम्म १९६९ देखि १९९० सम्म हर्कनरसिंह बाँस श्रेष्ठले २२ पटक, विसं १९९१ देखि २०२२ सम्म बेखानारायण हाय श्रेष्ठ ३२ पटक, २०२३ मा हरिदेव किला श्रेष्ठले एक, २०२४ देखि २०२६ सम्म हरि भासिंक श्रेष्ठले तीन, २०२७ र २०२८ मा इन्द्र बाटा श्रेष्ठले दुई, २०२ ९ देखि २०३१ सम्म हर्केश्वर व्याँ श्रेष्ठले तीन, २०३२ देखि २०३८ सम्म चन्द्रसेन घों श्रेष्ठले सात, २०३९ देखि २०४६ सम्म दीलकुमार खपे श्रेष्ठले सात, २०४७ मा मुनि घों श्रेष्ठले एक, २०४८ मा धर्मराज बलाय श्रेष्ठले एक, २०४९ देखि २०६० सम्म कृष्णचन्द्र बाग श्रेष्ठले १२ पटक, बुद्धकृष्ण बाग श्रेष्ठले २०६१ देखि २०६४ सम्म सात २०७३ देखि २०७५ सम्म सात र जुजुभाइ बाँस श्रेष्ठले २०६५ देखि २०७८ सालसम्म नौ पटक जिब्रो छेडाएर जात्रालाई निरन्तरता दिएका थियो । यस अघि मध्यपुर थिमि नगरपालिकाको बालकुमारी, चपाचो क्षेत्रमा बालकुमारी माईको र सिद्धिकालीको रथ जात्रा सिन्दुर छर्केर धुमधामका साथ गरिने परम्परा रहेको छ । त्यस्तै हाल आएर सूर्यविनायक नगरपालिकाको तत्कालिन बालकोट, सिरुटारमा पनि वैशाख १ गते बिस्का जात्रा मनाइन्छ भने दधिकोटको चरखण्डीमा धेरै पहिले देखि यो जात्रा गर्ने परम्परा रहेको छ । त्यस्तै मध्यपुर थिमि कै वडा नं १ अन्तर्गत लोहकिल्यलीमा सिद्धिकालीको जात्रा हुने गरेको छ । त्यस्तै मध्यपुर थिमिकै नगदेश क्षेत्रमा त्यहाँको एकमात्र प्रसिद्ध मन्दिर सिद्धिगणेशको एकल खट जात्रा हुने गर्दछ । त्यस्तै निलबाराही जाने टिगानीमा पनि छुट्टै बिस्का जात्रा अन्तर्गत खट जात्रा हुने परम्परा रहेको छ । बोदे क्षेत्रमा साहसिक कार्य अन्तर्गत जिब्रो छेडाएर फरक शैलीमा बिस्का जात्रा मनाउने परम्परा रहेको छ ।

बालकुमारी..

स्थानमा परापूर्वकालमा रहेको लिच्छवीकालिन ढुङ्गेधारा सहितको फल्या, कुवा, पुरिएर लोप भएको अवस्थामा स्थानीय कोष्ठ नागरिकहरु एवं स्वर्गीय चन्द्रलाल चपलछें, श्रेष्ठ र उहाँको परिवारबाट वर

र पिपलको बोट रोपेर उहाँकै परिवारबाट २०५२ सालमा वर र पिपलका विवाहसमेत गराई ढुङ्गेधारा सहितको कल्या, कुवा निर्माण गरेको ठाउँमा महायज्ञ हुने जनाइयो ।

त्यस पश्चात उक्त स्थानमा पर्खाल लगाएर विभिन्न देवी देवताको मूर्ति राख्ने परिकल्पना अनुसार बनाइएको आठ वटा खोपाहरुमा स्थानीयले कुमार, गणेश, भिमसेन, दक्षिणकाली, दुर्गा, सरस्वती, विष्णु र विश्वकर्माको मूर्ति स्थापना गरि पुजा गर्दै आएको जनाइयो । त्यस स्थानमा स्थानीयले नेपालीहरुकै आराध्यदेव श्री पशुपतिनाथ र नेवारहरुको आराध्यदेव बालकुमारी मन्दिर स्थापना गर्ने योजना अनुरूप महादेव र बालकुमारीको स्थापना गरिएको र प्रत्येक वर्ष वैशाख १ गते बिस्केट जात्रामा बालकुमारीको रथ यात्रा गरी सोही मन्दिरमा परिक्रमा गर्दै आएको जानकारी गराइयो ।

२०७१ सालमा तत्कालिन अनन्तलिङेश्वर नगरपालिकाको वडा नं. २ का नागरिक वडामञ्चको संयोजक रवि चपलछें श्रेष्ठसहित मोहनकृष्ण चपलछें श्रेष्ठ र विवेक भ्याा श्रेष्ठको संयुक्त पहलमा सोही नगरपालिकाबाट विनियोजित रु. ७ लाख ७५ हजारको लागतमा सत्तल निर्माण सुरु भई त्यस पश्चात वागमाति प्रदेश सरकारबाट आएको रु. १५ लाखबाट सोही स्वानमा दुईतलाको बालकुमारी मन्दिरको सत्तल निर्माण जारी रहेको जानकारी गराइयो ।

यस क्षेत्रको विकासका लागि चन्द्रलाल चपलछें श्रेष्ठको पहललाई निरन्तरता दिदै उक्त सम्पदाको पुर्ननिर्माणको लागि परियोजनाकै रुपमा विकास गर्न महायज्ञ आयोजक समितिका संयोजक समेत रहनु भएका इ. श्रीराम चपलछें श्रेष्ठले बिस्तृत गुरुयोजना निर्माण गरेर सोही गुरुयोजना अनुरूप उक्त मन्दिर परिषरमा विभिन्न मठ मन्दिरलगायतका धार्मिक संरचनाहरु निर्माण गर्ने जमर्को गरेको जनाइएको छ ।

बिदा....

सहभागी हुनपर्ने भएकोले वैशाख ३ गते (बुधवार) बिदा दिनुपरेको बताउदै निर्णयको बचाव गरेको छ ।

म ण ड न दे उ प उ र नगरपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सुरज श्रेष्ठद्वारा जारी सूचनामा मातहतका कार्यालय, विद्यालय र संघसस्थामा बिदा घोषणा गरिएको छ र सबैलाई कार्यक्रममा उपस्थितिका लागि आमन्त्रण गरिएको छ । यस अघि पनि प्रशासकीय भवन उद्घाटनपछि, थकाइ बिदा दिएको भन्दै मण्डनदेउपुर नगरपालिकाको आलोचना भएको थियो ।

मण्डनदेउपुरका नगर प्रमुख टोकबहादुर वाइवाको संयोजकत्वमा नगरकोट भ्रमण वर्प आयोजक मूल समिति निर्माण भएको छ। नगरकोट भ्रमण वर्षका लागि काभ्रेको मण्डनदेउपुर सँगै भक्तपुरको चाँगुनारायण नगरपालिका, काठमाडौँकोशङ्करापुर नगरपालिका र काभ्रेको बनेपा नगरपालिका संयुक्त आयोजक रहेका छन् । यो वर्षभरी विविध कार्यक्रम गरी भ्रमण वर्ष मनाउने र नगरकोटमा ११ लाख पर्यटक भित्राउने उनीहरुले लक्ष लिएका छन् ।

